

ÖĞRETMEN ADAYLARININ KONUŞMA KAYGILARININ İNCELENMESİ: SÖZLÜ ANLATIM DERSİNE YÖNELİK BİR UYGULAMA

Investigation Of Speaking Anxiety Of Pre-Service Teachers: An Application For Speaking Course

Mehmet KATRANCI¹

Yasemin KUŞDEMİR²

Öz

Bu araştırmanın amacı, Sözlü Anlatım dersinde yapılan uygulamaların öğretmen adaylarının konuşma kaygıları üzerindeki etkisinin incelenmesidir. Deneme öncesi desenlerden Tek Grup Ön Test - Son Test Modeliyle gerçekleştirilen araştırma, 2013-2014 eğitim yılında 212 öğretmen adayının katılımıyla yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacıların oluşturduğu iki kategorili sorular ve Sevim'in (2012) geliştirdiği "Öğretmen Adaylarına Yönelik Konuşma Kaygısı Ölçeği" kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının konuşma kaygı düzeyleri cinsiyet ve öğretmenlik programına göre Sözlü Anlatım dersindeki uygulamalardan önce ve sonra karşılaştırılmıştır. Bulgular, Sözlü Anlatım dersinden sonra öğretmen adaylarının Türkçeyi doğru ve akıcı konuşma ile bir topluluk karşısında konuşmaya yönelik olumlu görüşlerinde artış olduğunu göstermektedir. Sözlü anlatım dersinden sonra öğretmen adaylarının konuşma kaygı düzeylerinde azalma olduğu belirlenmiştir. Uygulama sonrasında cinsiyet değişkenine göre yapılan karşılaştırmada kızların konuşma kaygı düzeylerinin erkeklere göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca uygulama sonrasında en düşük konuşma kaygısına sahip olan grubun Okul Öncesi Öğretmeni adaylarından oluştuğu belirlenmiştir.

DOI: 10.14582/DUZGEF.544

¹ Yrd.Doç.Dr.; Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Okul Öncesi Öğretmenliği ABD, Kırıkkale, mtkatranaci@gmail.com

² Dr.; Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sınıf Öğretmenliği ABD, Kırıkkale, yaseminakz@gmail.com.tr

Anahtar Kelimeler: konuşma, konuşma kaygısı, sözlü anlatım, öğretmen adayı

Abstract

The purpose of the current study is to investigate the effect of applications conducted in Oral Expression Course on pre-service teachers' speaking anxiety. The study carried out through Single Group Pretest – Posttest Model with the participation of 212 pre-service teachers in 2013-2014 school year. As data collection instruments, two-category questions developed by the researchers and "Pre-service Teachers' Speaking Anxiety Scale" developed by Sevim (2012) were used. The pre-service teachers' speaking anxiety levels before and after the applications conducted in Oral Expression Course were compared in terms of gender and the department they attend. The findings of the study revealed that there was an increase on the positive opinions of the pre-service teachers about correct and fluent speaking of Turkish and making speech in front of people. Following the applications performed in Oral Expression Course, a decrease was observed in the speaking anxiety levels of the pre-service teachers. When the results obtained after the applications were compared in relation to gender variable, it was found that the females' anxiety level is lower than that of the males. Moreover, it was found that the pre-service teachers from the department of pre-school teaching have lower anxiety level when compared to the pre-service teachers from other departments.

Key Words: *speaking, speaking anxiety, prospective teachers, speaking course*

GİRİŞ

Konuşma, insanların düşüncelerini anlatabilmek için kullandıkları temel dil becerilerinden biridir. Sözlü iletişimin gerçekleşmesinde zihinsel bir etkinlik olan konuşma ses ve dilin birlikte kullanılmasıyla ortaya çıkmaktadır. Davranışların, jest ve mimiklerin eşlik ettiği konuşma; dil, fikir, psikolojik ve zihinsel unsurları kapsayan bir yapıya sahiptir.

Zihinsel becerilerin kalbi, düşünme ve sorgulamadır. Etkili sorgulama, konuşarak yapılan sorgulamadır. Konuşma aracılığıyla birey kendini

çevreleyen durumlarla etkileşir, içine girer ve kendini ifade eder (Güneş, 2013: 113). Ünalın'a (2006: 97) göre güzel bir konuşma, hesaplı seçilmiş paragrafların, cümlelerin ve kelimelerin yardımı ile inşa edilen bir düşünce anıttır. İyi bir konuşma belli bir amaca hizmet etmeli, değerli konulara, sağlam bilgilere dayanmalı, dinleyicilerin ilgi ve dikkatini toplayabilmelidir (İşcan, 2013a).

İyi bir konuşma yapabilmek ve doğru iletişimle fikirleri aktarabilmek için dilin kurallarını bilmenin yanında kelimelerin seslendirilmesinde dile hâkim olmak, kelimeyi doğru söyleyebilmek, akıcılık gereklidir. Konuşmada ses ve söz uyumlu olmalıdır. Konuşma anında konuşmacının yüz ifadeleri, duruşu ve hareketleri konunun dinleyici tarafından daha kolay anlaşılmasını sağlayabilir. Konuşmacı anlattığı konuyu, dinleyici grubunun yaş, eğitim ve ilgisine göre ayarlamalıdır.

Öğretmen Adaylarında Konuşma Kaygısı

Kaygı, insanı üzüntüye sevk eden bir duygu durumudur. Burger (2006) kaygıyı, "Hoş olmayan duygusal bir deneyim; sıkıntı, panik, korku ve dehşet duygularına yol açan bir duygu" olarak açıklamaktadır. Kaygı, alışılmamış olan desteğin ortadan kalkmasından, olumsuz sonuçların ortaya çıkma ihtimalinden, bir cezanın verilme olasılığına inanma durumundan, bireyin inandıkları ile gösterdiği davranışların farklı olmasından, gelecekle ilgili belirsizlikten kaynaklanabilir (Cüceloğlu, 2000: 276-288). Kaygı, her insan tarafından sık sık yaşanmakta ve insanı etkilemektedir (Özdal ve Aral, 2005). İş hayatında veya okulda başarısızlık korkusu, utanılacak bir durumla karşılaşmak, güvensizlik, bilgisizlik, kararsızlık, aile ve toplum baskısı, olumsuz tecrübeler, sağlıkla ilgili durumlar insanı kaygıya sevk edebilmektedir. "Kaygılı insanın davranışları bozulmakta ve öğrendikleri etkililiğini

kaybetmektedir” (Tekindal, 2009: 9). Kaygı, bireyin kendisini ifade edebilmek için kullandığı dil becerilerinde de yazma kaygısı, dinleme kaygısı ve konuşma kaygısı (Karakaya ve Ülper, 2011; Melanlıoğlu, 2013; Sallabaş, 2012; Sevim, 2012) olarak kendini göstermektedir.

Toplum içinde, kişinin düşüncesini ve bilgisini paylaşmasını zorlaştıran bir kaygı türü olarak konuşma kaygısı, bir grup insan karşısında konuşma yapacak olan kişinin hissettiği tedirginlik ve başarısızlık duygusu olarak açıklanabilir. Konuşma kaygısı duyan bireyde fizyolojik olarak kalbin hızlı çarpması, insanlar karşısında beceriksiz görünmekten endişelenme (Bodie, 2010: 71) gibi durumlar görülmektedir. İnsanların bir grup dinleyici karşısında konuşmaktan kaygı duymalarının sebepleri arasında; ne söyleyeceğini unutmak, hata yapmaktan ve cevap veremeyeceği bir soruyla karşılaşmaktan korkmak, herkesin kendisine bakmasından ve dikkatin odağı olmaktan rahatsız olmak, dinleyicilerin sıkılacağını düşünmek, başarısız olacağına inanmak sayılabilir.

“Dil performansının sergilenebileceği en uygun ortam konuşmadır. Mesleği gereği dili yoğun kullanma durumunda olan öğretmen, avukat, politikacı vb. gibi insanlar için sözcük dağarcığı ve konuşma becerisi çok daha önemli bir konudur” (Beyreli, Çetindağ ve Celepoğlu, 2012: 143). Pek çok insanın bir topluluk karşısında konuşma yapacağı zaman heyecanlanıp fikirlerini düzgün bir şekilde anlatamadığı bilinen bir durumdur. Özellikle öğretmenlik, önemli bir toplumsal kurum olan okul içinde ve dışında sözlü anlatımı doğru kullanabilmeyi gerektiren bir meslektir. Öğretmen, öğrenme-öğretme sürecini sınıf içinde yapılandırırken konuşma en çok kullanılan iletişim aracıdır. Konuşma, öğretmen için etkili öğretim ve rehberlik için

dikkatli kullanılması gereken bir dil becerisidir. Nerdeyse her gün kendisini bekleyen bir grup öğrenciye sözlü olarak hitap eden öğretmen bir konuşmacı olarak öğrencinin karşısında önemli bir modeldir. Telaffuz hataları, argo kelime kullanımı, anlatım bozukluğu kendisini dinleyen öğrencilerde telafisi olmayan konuşma ve iletişim sorunlarına yol açabilir. Bu sebeple öğretmenlerin, mesleğe başlamadan önceki eğitimleri kapsamında konuşma ve sözlü anlatım becerilerine yönelik olarak gerekli donanımı kazanmış olmaları beklenmektedir. “Doğru ve akıcı konuşma, iyi konuşanlar örnek alınarak kazanılır. Öğretmen sınıfta doğru ve güzel konuşmalı, bölgesel ağız farklılıklarından özellikle ve öncelikle kendisi kaçınmalı, kullandığı kelimeleri özenle ve dikkatle seçip doğru telaffuz ederek öğrencilerine örnek olmalıdır.” (Calp, 2010: 205). “Öğretmen, öğrenci için en büyük örneğin kendisi olduğunu bilmeli, derste ve ders dışındaki konuşmalarında öğrencilere söyledikleri ile zıt düşmemelidir. İyi bir konuşma eğitimi vermek bütün öğretmenlerin görevidir. Çünkü bütün derslerde konuşma vardır” (İşcan, 2013b: 8-9).

“Konuşmanın doğru ve etkili olması bu alanda verilecek eğitime bağlıdır. Beceriler, hiçbir uğraş vermeden ve kendiliğinden gelişmez. İnsanın sahip olduğu hangi beceri olursa olsun o becerinin geliştirilmesi için eğitim çalışmaları, uygulamaları yapmak şarttır”(Doğan, 2009: 191). “Konuşmanın tarzı, konuşma biçimi ve türü sosyal sınıflara ve yaş gruplarına göre değişir. Bir makamda konuşmak farklı, bir arkadaş toplantısında konuşmak farklıdır. Konuşma eğitimi bu anlayışa göre verilmelidir”(Arı, 2008: 155). Öğretmenin, öğrencilerle konuşurken veya sınıfta bir konuyu anlatırken tedirginlik duyması; etkisiz, heyecansız, gereksiz duraklamalarla konuşması öğrencinin dersi

dinlemesini ve derse katılımını olumsuz etkileyebilir. Kaygılı bir konuşma eşliğinde sürdürülen sözlü anlatımın, öğrencinin dikkatinin dağılmasına, öğretmenin yanlış örnek olmasına, öğrencinin Türkçeyi doğru öğrenememesine ve zamanın verimsiz geçmesine yol açacağı düşünülmektedir. Bu nedenle eğitim fakültelerinde tüm bölümlerde zorunlu olarak verilen *Sözlü Anlatım* dersi daha önemli bir hal almaktadır. Ders kapsamında öğretmen adaylarına, sözlü iletişimin özellikleri, konuşma becerisinin nitelikleri, vurgu, tonlama, diksiyon, konuşma konusunun seçimi, doğru ve etkili konuşmanın yolları, konuşma türlerine yönelik genel bilgilerin kazandırılması hedeflenmektedir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, Sözlü Anlatım dersinde yapılan uygulamaların öğretmen adaylarının konuşma kaygıları üzerindeki etkisinin belirlenmesidir. Araştırmanın soruları aşağıda sıralanmıştır:

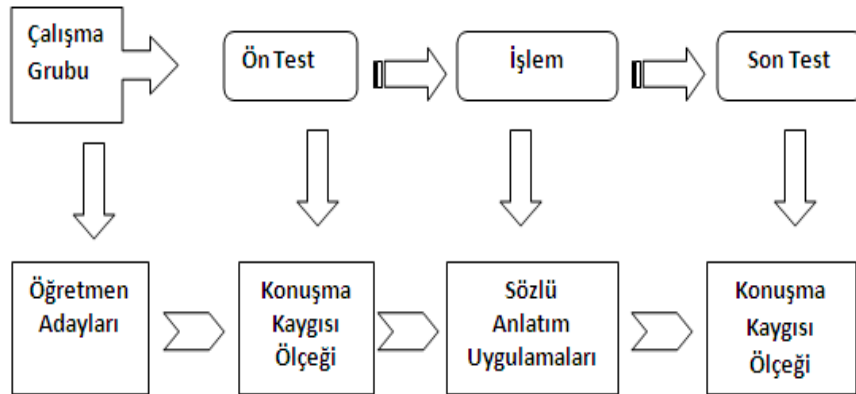
1. Sözlü Anlatım dersi uygulamalarından önce ve sonra öğretmen adayları kendilerini daha çok hangi şekilde ifade etmeyi tercih etmektedirler?
2. Sözlü Anlatım dersi uygulamalarından önce ve sonra öğretmen adaylarının günlük hayatta Türkçeyi akıcı ve doğru konuşmaya yönelik görüşleri nedir?
3. Sözlü Anlatım dersi uygulamalarından önce ve sonra öğretmen adaylarının konuşmaya yönelik kaygı düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
4. Öğretmen adaylarının konuşma kaygısı ölçeğinden aldıkları ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
5. Öğretmen adaylarının kayıtlı oldukları öğretmenlik programına göre (Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Fen Bilgisi Öğretmenliği) konuşma

kaygısı ölçeğinden aldıkları ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırma, deneme öncesi desenlerden *Tek Grup Ön Test - Son Test Modeli* kullanılarak gerçekleştirilmiştir. *Tek Grup Ön Test - Son Test Modeli*'nde bir grup üzerinde bağımsız değişkenin etkisi test edilir. Burada esas olan, deney öncesi ile deney sonrası arasında bağımsız değişkenin denekler üzerindeki etkisinin ne olduğudur (Köse, 2013: 117). Tek grup ön test-son test modelindeki araştırma düzeneğinin işleyişi Şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1. Deneme Öncesi Desenin Simgesel Görünümü

Çalışma Grubu

Araştırmada, ölçüt örnekleme tekniği kullanılmıştır. Araştırma, 2013-2014 eğitim yılı bahar döneminde, eğitim fakültesi birinci sınıfa devam eden ve Sözlü Anlatım dersini alan 212 öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının cinsiyete

ve öğrenim gördükleri programa göre dağılımları Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. *Araştırmaya Katılan Öğretmen Adaylarının Cinsiyete ve Programa Göre Dağılımı*

Program	Cinsiyet				Toplam	
	Kız		Erkek		f	%
	f	%	f	%		
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği	21	9,9	22	10,4	43	20,3
Okul Öncesi Öğretmenliği	38	17,9	2	0,9	40	18,9
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	35	16,5	30	14,2	65	30,7
Fen Bilgisi Öğretmenliği	33	15,6	31	14,6	64	30,2
Toplam	127	59,9	85	40,1	212	100

Araştırmaya, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği programından 43, Okul Öncesi Öğretmenliği programından 40, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık programından 65, Fen Bilgisi Öğretmenliği programından 64 olmak üzere toplam 212 öğretmen adayı katılmıştır.

Araştırmada kullanılan veri toplama aracının birinci bölümündeki iki soru ile çalışma grubunun konuşma deneyimleri ile ilgili olduğu düşünülen bazı özellikleri betimlenmeye çalışılmıştır. Öğretmen adaylarının konuşmaya yönelik her hangi bir eğitim alma ve bir topluluk karşısında konuşma yapma durumlarıyla ilgili bilgiler Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. *Konuşmaya Yönelik Eğitim Alma ve Topluluk Karşısında Konuşma Yapma Durumu*

Soru	Evet		Hayır	
	f	%	f	%
<i>“Konuşmanızı geliştirmek için özel bir eğitim (kurs, seminer, vb.) aldınız mı?”</i>	18	8,5	194	91,5
<i>“Son iki yıl içinde üniversite dersleriniz dışında herhangi bir toplantı, kongre veya sempozyumda topluluk karşısında konuşma yaptınız mı?”</i>	48	22,6	164	77,4

Tablo 2’ye göre araştırmaya katılan öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğunun konuşmasını geliştirmek için özel bir eğitim almadığı ve son iki yıl içinde bir topluluk karşısında konuşma yapmadıkları anlaşılmaktadır. Bu verilere göre katılımcıların konuşma eğitimi alma ve topluluk karşısında konuşma yapma tecrübelerinin pek fazla olmadığı söylenebilir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada iki bölümden oluşan bir veri toplama aracı kullanılmıştır: İki kategorili maddelerden oluşan birinci bölümdeki sorular öğretmen adaylarının kayıtlı oldukları öğretim programı, cinsiyet ve konuşma deneyimlerine yönelik olarak şu şekilde sıralanmıştır:

1-Konuşmanızı geliştirmek için özel bir eğitim (kurs, seminer, vb.) aldınız mı?

[Evet () Hayır ()]

2-Son iki yıl içinde üniversite dersleriniz dışında herhangi bir toplantı, kongre veya sempozyumda topluluk karşısında konuşma yaptınız mı?

[Evet () Hayır ()]

3- Herhangi bir toplantı, kongre veya sempozyumda bir topluluk karşısında konuşma yapmak ister misiniz?

[Evet () Hayır ()]

4- Günlük hayattaki konuşmalarınızda Türkçeyi doğru ve akıcı kullandığınızı düşünüyor musunuz?

[Evet () Hayır ()]

Veri toplama aracının ikinci bölümünde Sevim (2012) tarafından geliştirilen “Öğretmen Adaylarına Yönelik Konuşma Kaygısı Ölçeği” (ÖAYKKÖ) bulunmaktadır. Bu ölçek, konuşmayla ilgili kaygı ifadelerini içeren 20 madde ve üç alt boyuttan oluşmaktadır. Birinci alt boyut “konuşmacı odaklı kaygı”; ikinci alt boyut “çevre odaklı kaygı”; üçüncü alt boyut ise “konuşma psikolojisi” olarak adlandırılmıştır. Beşli likert tipindeki ölçek “Hiçbir Zaman” (1); “Çok Az” (2); “Bazen” (3); “Çoğu Zaman” (4) ; “Her Zaman” (5) şeklinde derecelendirilmiş ve puanlanmıştır. Ölçeğin geliştirilme aşamasında yapılan güvenilirlik çalışmasında Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı ,91 olarak bulunmuştur (Sevim, 2012). Bu araştırma kapsamında ise “ÖAYKKÖ” nün Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı ,80 olarak hesaplanmıştır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 20, en yüksek puan ise 100’dür. Ölçekten alınan puanın artması kaygı düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Öğretmen adaylarının ölçeğin genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamalarının yorumlanmasında Aralık Genişliği = Dizi Genişliği / Yapılacak Grup Sayısı (Tekin, 2000) formülüyle belirlenen puan aralıkları kullanılmıştır. Genel konuşma kaygısına ve ölçeğin alt boyutlarına yönelik hesaplanan puan aralıkları Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Öğretmen Adaylarına Yönelik Konuşma Kaygısı Ölçeği Puan Aralıkları

Boyut	Konuşma Kaygısı Düzeyleri ve Puan Aralıkları		
	Düşük	Orta	Yüksek
<i>Genel Konuşma Kaygısı Toplam Puan</i>	20-46,6	46,7-73,3	73,4-100
1.Boyut:Konuşmacı Odaklı Kaygı	11-25,6	25,7-40,3	40,4-55
2.Boyut:Çevre Odaklı Kaygı	6-14	14,1-22	22,1-30
3.Boyut: Konuşma Psikolojisi	3-7	7,1-11	11,1-15

Araştırma Verilerinin Toplanması

Araştırmanın verileri nicel yöntemle toplanmıştır. Veri toplama aracı araştırmacılar tarafından *Sözlü Anlatım* dersi uygulamalarından önce ve sonra öğretmen adaylarına uygulanmış; adayların konuşma kaygılarına ilişkin ön test ve son test puanları belirlenmiştir.

Uygulama Süreci

Araştırmanın uygulaması 2013-2014 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Kırıkkale ilinde yapılmıştır. 10.03.2014 – 16.05.2014 tarihleri arasındaki uygulama 10 hafta sürmüştür ve her öğretmenlik programında yirmişer ders saati olarak yapılmıştır. Çalışmanın başlangıç aşamasında öğretmen adaylarına ÖAYKKÖ uygulanmıştır. Bu uygulamadan elde edilen puanlar öğretmen adaylarının konuşma kaygılarına yönelik ön test puanları olarak kaydedilmiştir.

Sözlü Anlatım dersinde konuşmaya ilişkin uygulamalı etkinlikler başlamadan önce öğretmen adaylarına etkinlikler hakkında bilgi verilmiştir. Öğretmen adaylarının Sözlü Anlatım dersleri araştırmacılar tarafından yürütülmüştür. Uygulamalar tamamlandıktan sonra çalışma

grubundaki öğretmen adaylarına 20.05.2014 – 28.05.2014 tarihleri arasında ÖAYKKÖ tekrar uygulanmıştır. Öğretmen adaylarının bu uygulamadan aldıkları puanlar konuşma kaygısı son test puanları olarak kaydedilmiştir. Sözlü Anlatım dersi kapsamında öğretmen adaylarıyla yapılan uygulama ve etkinliklere yönelik açıklamalar aşağıda sunulmuştur:

1.Hafta: Ses ve sesin oluşumu hakkında genel bilgi verildikten sonra sesin etkili kullanılmasında doğru nefes alıp vermenin önemi anlatılmıştır. Daha sonra öğretmen adaylarına diyafram nefesi alıp vermenin geliştirilmesi için egzersiz örnekleri gösterilmiş, bu egzersizleri ders içinde ve dışında uygulamaları için gerekli yönlendirmeler yapılmıştır.

2.Hafta: Diyafram nefesinin geliştirilmesi için üzerinde nerede nefes alınıp verileceği işaretlenen metinler üzerinde çalışmalar yapılmıştır. Çalışmalara tüm adaylar katılmış, benzer etkinlik örnekleri dersler dışında uygulamaları için ödev verilmiştir.

3.Hafta: Güzel ve etkili konuşma yapmak için dil hareketlerinin önemi anlatılarak öğretmen adaylarıyla birlikte dil egzersizleri yapılmıştır. Adaylardan öğrendikleri dil egzersizlerini ders dışında da tekrarlamaları istenmiştir.

4.Hafta: Boğumlanmanın önemi anlatılarak öğretmen adaylarıyla birlikte tekerlemelerden yararlanılarak boğumlanma çalışmaları yapılmıştır. Ayrıca ders dışında çalışabilecekleri boğumlanma çalışmaları verilmiştir.

5. Hafta: Güzel ve etkili bir konuşmada vurgu ve tonlamanın önemi anlatılmıştır. Aynı kelimenin farklı vurgu ya da tonlama ile farklı anlamda kullanılmasına yönelik çalışmalar yaptırılmıştır.

6. *Hafta*: Beden dili ve beden dilinin önemi örnek fotoğraf ve görüntülerle anlatılmıştır. Konuşmada beden dilinin kullanımı örneklerle gösterilmiş ve adaylardan 2-3 dakikalık kısa konuşma yapmaları istenerek yaptıkları çalışmada beden dili kullanımına yönelik yönlendirmeler ve öneriler yapılmıştır.

7. *Hafta*: Hazırlıklı konuşma türleri hakkında bilgi verilerek, hazırlıklı bir konuşmada nelere dikkat edileceği anlatılmıştır. Öğretmen adaylarına hazırlıklı konuşmalara yönelik örnek görüntüler izletilmiş, bu görüntülerle ilgili fikirlerini ifade etmeleri sağlanmıştır. Öğretmen adaylarından sonraki derslerde sunulmak üzere konuşma konusunu kendileri belirleyerek 5 dakikalık bir konuşma için hazırlanmaları istenmiştir.

8-9. *Hafta*: Öğretmen adaylarının her birinin hazırlıklı konuşma çalışmalarını sunmaları sağlanmıştır. Her adayın sunumundan sonra konuşmasındaki güzel ve eksik yönler hakkında dinleyicilerin görüşleri alınmıştır.

10. *Hafta*: Hazırlıksız konuşma türleri hakkında bilgi verilmiş ve hazırlıksız konuşmalarda dikkat edilmesi gereken noktalar üzerinde durulmuştur. Öğretmen adaylarıyla birlikte önceden hazırlanmış senaryolar üzerinde hazırlıksız konuşma çalışmaları yapılmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Verilerin istatistikî olarak çözümlenmesinde SPSS programı kullanılmıştır. Ölçeğin birinci bölümündeki iki kategorili maddelerin çözümlenmesinde betimsel istatistik verilerinden yararlanılmıştır. Öğretmen adaylarının bu sorulara verdikleri cevaplar yüzde ve frekans olarak tablolar halinde sunulmuştur. Ölçeğin ikinci bölümünden elde edilen verilerin çözümlenmesinde hangi istatistik testlerinin

kullanılacağıının belirlenmesi için öncelikle verilerin normal dağılım gösterip göstermediği incelenmiştir. Çözümleme sonucunda verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Bu nedenle yapılan çözümlenelerde parametrik istatistiklerden yararlanılmıştır. Öğretmen adaylarının ÖAYKKÖ'nden aldıkları ön test ve son test ortalama puanlarının cinsiyete göre karşılaştırılmasında *bağımsız gruplar için t testi* kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri program bazında ÖAYKKÖ'nden aldıkları ön test ve son test ortalama puanları arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için *bağımlı gruplar için t testi* yapılmıştır.

BULGULAR

Öğretmen adaylarının konuşma kaygılarının incelendiği bu araştırmada elde edilen bulgular iki ana başlık altında incelenmiştir. İlk olarak öğretmen adaylarının konuşma deneyimlerine yönelik olarak iki kategorili maddelerin çözümlenmesi yapılmıştır. İkinci aşamada ÖAYKKÖ'nden elde edilen ön test ve son test puanlarının hesaplanmış ve çözümlenmiştir.

Öğretmen Adaylarının Konuşma Deneyimlerine Yönelik Bulgular

Öğretmen adaylarının konuşma deneyimlerinin betimlenmesinde düşüncelerini anlatmak için en çok hangi anlatım biçimini tercih ettikleri; günlük hayatlarında Türkçeyi nasıl konuştuklarına dair görüşleri; bir topluluk karşısında konuşma yapmaya yönelik istekleri sorgulanmıştır.

Öğretmen Adaylarının Düşüncelerini İfade Etme Tercihlerinin İncelenmesi

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına “*Düşüncelerinizi en çok nasıl ifade etmeyi tercih edersiniz?*” sorusu yöneltilerek soruyu

“yazılı olarak” ve “sözlü olarak” seçeneklerinden birini işaretleyerek cevaplamaları istenmiştir. Bu soruyla ilgili elde edilen bulgular Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının Düşüncelerini İfade Etme Tercihleri

Tercih	Ön Test		Son Test	
	f	%	f	%
<i>Yazılı olarak</i>	103	48,6	82	38,7
<i>Sözlü olarak</i>	109	51,4	130	61,3
Toplam	212	100	212	100

Sözlü Anlatım dersinden önce öğretmen adaylarının %51,4’ü düşüncelerini sözlü olarak ifade etmeyi tercih ederken, bu ders tamamlandıktan sonra öğretmen adaylarının %61,3’ü düşüncelerini sözlü olarak ifade etmeyi tercih etmişlerdir.

Öğretmen Adaylarının Türkçeyi Nasıl Konuştuklarına Dair Görüşlerinin İncelenmesi

Araştırma kapsamında hem ön testte hem de son testte öğretmen adaylarına “*Günlük hayattaki konuşmalarınızda Türkçeyi doğru ve akıcı kullandığınızı düşünüyor musunuz?*” sorusu yöneltilmiştir. Adayların cevaplarından elde edilen bulgular Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmen Adaylarının Türkçeyi Doğru ve Akıcı Kullanmalarına Yönelik Görüşleri

<i>Günlük hayattaki konuşmalarınızda Türkçeyi doğru ve akıcı kullandığınızı düşünüyor musunuz?</i>	Ön Test		Son Test	
	f	%	f	%
Evet	100	47,2	136	64,2
Hayır	112	52,8	76	35,8
Toplam	212	100	212	100

Tablo 5’teki veriler incelendiğinde öğretmen adaylarının Sözlü Anlatım dersini aldıktan sonra Türkçeyi akıcı ve doğru konuşmaya yönelik olumlu görüşlerinin %47’den %64’e yükseldiği anlaşılmaktadır. Elde edilen verilere göre Sözlü Anlatım dersindeki uygulamaların, öğretmen adaylarının Türkçeyi doğru ve akıcı konuşmaya yönelik görüşlerini olumlu yönde etkilediği belirtilebilir.

Öğretmen Adaylarının Topluluk Karşısında Konuşma Yapmaya Yönelik İsteklerinin İncelenmesi

Araştırma sürecinde öğretmen adaylarına yöneltilen sorulardan biri de “*Bir toplantı, kongre veya sempozyumda topluluk karşısında konuşma yapmak ister misiniz?*” sorusudur. Öğretmen adaylarının cevaplarından elde edilen bulgular Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. *Öğretmen Adaylarının Topluluk Karşısında Konuşma Yapmaya Yönelik İstekleri*

<i>Bir toplantı, kongre veya sempozyumda topluluk karşısında konuşma yapmak ister misiniz?</i>	Ön Test		Son Test	
	f	%	f	%
Evet	72	34	144	67,9
Hayır	140	66	68	32,1
Toplam	212	100	212	100

Sözlü Anlatım dersinden önce öğretmen adaylarının %34’ü bir topluluk karşısında konuşma yapabileceğini belirtirken; bu derste yapılan uygulamalardan sonra adayların %68’i bir topluluk karşısında konuşma yapabileceğini ifade etmiştir. Bulgulara göre Sözlü Anlatım dersinden sonra öğretmen adaylarının topluluk karşısında konuşma yapma isteklerinin olumlu yönde değiştiği söylenebilir.

Öğretmen Adaylarının Konuşma Kaygılarına Yönelik Bulgular

Öğretmen adaylarının konuşma kaygı düzeyleri cinsiyet, ön test-son test puanları ve öğretmen adayının kayıtlı olduğu program olarak üç grupta incelenmiştir. Verilerin çözümlenmesiyle elde edilen bulgular frekans, yüzde ve t testi sonuçları tabla halinde sunulmuş ve bu bulgularla ilgili yorumlar yapılmıştır.

Öğretmen Adaylarının Konuşma Kaygı Düzeylerinin Cinsiyete Göre İncelenmesi

Öğretmen adaylarının konuşma kaygısı ön test puanları arasında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan t testi sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Konuşma Kaygısı Ön Test Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Dağılımı

Cinsiyet	N	\bar{X}	Kaygı Düzeyi	S	Sd	t	P
Kız	127	60,82	Orta	9,93	210	1,233	,219
Erkek	85	62,63	Orta	10,81			

*p<.05

Tablo 7’deki bağımsız gruplar t testi sonuçlarına göre kız ve erkek öğretmen adaylarının konuşma kaygısı ölçeğinden aldıkları ön test puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır [$t_{(210)}= 1,233$; $p>,05$].

Öğretmen adaylarının konuşma kaygısı ölçeğinden aldıkları son test puanları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için yapılan t testi sonuçları Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Öğretmen Adaylarının Konuşma Kaygısı Son Test Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Karşılaştırılması

Cinsiyet	N	\bar{X}	Kaygı Düzeyi	S	Sd	t	P
Kız	127	45,10	Düşük	10,78	210	2,404	,017*
Erkek	85	48,75	Orta	10,88			

*p<.05

Tablo 8'deki bulgular, cinsiyet değişkenine göre öğretmen adaylarının konuşma kaygısı son test puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir [$t_{(210)}= 2,404$; $p<,05$]. Öğretmen adaylarının ortalama puanları incelendiğinde bu farkın kız öğretmen adayları lehine olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular ışığında Sözlü Anlatım dersindeki uygulamaların kızların konuşma kaygılarının azalmasında daha etkili olduğu söylenebilir.

Öğretmen Adaylarının Konuşma Kaygısı Ölçeğinden Aldıkları Ön Test ve Son Test Puanlarının Karşılaştırılması

Öğretmen adaylarının konuşma kaygısına ilişkin ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı bağımlı gruplar t testi ile incelenmiştir. Yapılan analize ilişkin bulgular Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9. Öğretmen Adaylarının Ön Test ve Son Test Puanlarının Karşılaştırılması

Boyut	Test Türü	N	\bar{X}	Kaygı Düzeyi	S	Sd	t	P
Genel Konuşma Kaygısı	Ön Test	212	61,55	Orta	10,30	211	14,53	,000*
	Son Test	212	46,56	Düşük	10,94			
Konuşmacı Odaklı Kaygı	Ön Test	212	33,10	Orta	6,63	211	6,16	,000*
	Son Test	212	27,22	Orta	11,14			
Çevre	Ön Test	212	19,19	Orta	4,54	211	52,37	,000*

Odaklı Kaygı	Son Test	212	13,01	Düşük	4,14			
Konuşma Psikolojisi	Ön Test	212	9,25	Orta	2,57	211	42,35	,000*
	Son Test	212	6,34	Düşük	2,23			

*p<.05

Tablo 9'a göre araştırmaya katılan öğretmen adaylarının genel konuşma kaygısı ön test ve son test puanları arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır [$t_{(211)}= 14,53$; $p<.05$]. Öğretmen adaylarının konuşma kaygısı ölçeğinin tamamından aldıkları ön test ($\bar{X}=61,55$) puanlarının, son test ($\bar{X}=46,56$) puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Katılımcıların ÖAKKÖ'nin alt boyutları olan "Konuşmacı Odaklı Kaygı", "Çevre Odaklı Kaygı" ve "Konuşma Psikolojisi" boyutlarından aldıkları ön test ve son test puanları arasında da istatistiksel olarak son test lehine anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Bu durumda, Sözlü Anlatım dersindeki uygulamaların öğretmen adaylarının konuşma kaygısı düzeylerinin azalmasına katkı sağladığı söylenebilir.

Öğretmen Adaylarının Konuşma Kaygı Düzeylerinin Öğretmenlik Programına Göre İncelenmesi

Öğretmen adaylarının konuşma kaygı düzeyleri kayıtlı oldukları öğretmenlik programına göre incelenmiştir. Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği adaylarının konuşma kaygısı ölçeğinden aldıkları ön test ve son test puanlarının karşılaştırılması için yapılan bağımlı gruplar için t testi sonuçları Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10. Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmeni Adaylarının Ön Test ve Son Test Puanlarının Karşılaştırılması

Boyut	Test Türü	N	\bar{X}	Kaygı Düzeyi	S	Sd	t	P
Genel Konuşma Kaygısı	Ön Test	43	67,0	Orta	11,3	42	9,2	,000
	Son	43	43,8	Düşük	9,43			

	Test	3						
Konuşmacı Odaklı Kaygı	Ön Test	43	36,0	Orta	7,15	42	6,0	,000
	Son Test	43	22,5	Düşük	9,96			
Çevre Odaklı Kaygı	Ön Test	43	20,9	Orta	5,39	42	15,	,000
	Son Test	43	14,2	Orta	4,88			
Konuşma Psikolojisi	Ön Test	43	10,0	Düşük	2,82	42	20,	,000
	Son Test	43	6,99	Düşük	2,54			

*p<.05

Genel konuşma kaygısı puanları bakımından, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri öğretmeni adaylarının konuşma kaygısı ölçeğinden aldıkları ön test puanlarına ($\bar{X}=67,02$) göre konuşma kaygılarının *orta* düzeyde; son test puanlarına ($\bar{X}=43,83$) göre ise düşük düzeyde olduğu görülmektedir. Yapılan t testi sonuçlarına göre ön test ve son test puanları arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır [$t_{(42)}=9,20$; $p<,05$]. Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri öğretmeni adaylarının ÖAYKKÖ'nin alt boyutlarından aldıkları puanlar incelendiğinde ölçeğin tüm alt boyutlarında son test lehine anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Elde edilen bulgulara göre Sözlü anlatım uygulamalarının Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri öğretmeni adaylarının konuşma kaygısı düzeylerine olumlu etkisi olduğu ve konuşmaya yönelik kaygılarının azalmasına katkı sağladığı ifade edilebilir.

Okul Öncesi Öğretmeni adaylarının konuşma kaygısı ölçeğinden aldıkları ön test ve son test puanlarının karşılaştırılması için yapılan bağımlı gruplar için t testi sonuçları Tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11. Okul Öncesi Öğretmeni Adaylarının Ön Test ve Son Test Puanlarının Karşılaştırılması

Boyut	Test Türü	N	\bar{X}	Kaygı Düzeyi	S	Sd	t	P
Genel Konuşma Kaygısı	Ön Test	40	56,32	Orta	9,09	39	10,35	,000*
	Son Test	40	38,47	Düşük	6,06			
Konuşmacı Odaklı Kaygı	Ön Test	40	30,50	Orta	6,29	39	5,34	,000*
	Son Test	40	21,80	Düşük	7,61			
Çevre Odaklı Kaygı	Ön Test	40	16,71	Orta	3,42	39	33,96	,000*
	Son Test	40	10,75	Düşük	2,93			
Konuşma Psikolojisi	Ön Test	40	9,12	Orta	2,78	39	15,75	,000*
	Son Test	40	5,92	Düşük	2,31			

*p<.05

Okul Öncesi Öğretmeni adaylarının konuşma kaygısı ölçeğinden aldıkları ön test puanları ($\bar{X}=56,32$) son test puanlarına ($\bar{X}=38,47$) göre daha yüksektir. Okul Öncesi öğretmen adaylarının genel konuşma kaygısı ön test ve son test puanları arasında anlamlı farklılık vardır [$t_{(39)}=9,09$; $p<,05$]. Ayrıca Okul Öncesi öğretmen adaylarının genel konuşmaya ve ölçeğin alt boyutlarına yönelik konuşma kaygılarının ön testte orta düzeydeyken son testte azaldığı anlaşılmıştır.

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık programına kayıtlı olan öğretmen adaylarının konuşma kaygısı ölçeğinden aldıkları ön test ve son test puanlarının karşılaştırılmasına yönelik olarak yapılan bağımlı gruplar için t testi sonuçları Tablo 12'de sunulmuştur.

Tablo 12. Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğretmeni Adaylarının Ön Test ve Son Test Puanlarının Karşılaştırılması

Boyut	Test Türü	N	\bar{X}	Kaygı Düzeyi	S	Sd	t	P
Genel Konuşma Kaygısı	Ön Test	65	57,75	Orta	10,27	64	4,36	,000*
	Son Test	65	49,07	Orta	10,88			
Konuşmacı Odaklı Kaygı	Ön Test	65	31,26	Orta	5,91	64	,42	,967
	Son Test	65	31,18	Orta	11,42			
Çevre Odaklı Kaygı	Ön Test	65	18,09	Orta	4,32	64	31,72	,000*
	Son Test	65	12,15	Düşük	3,96			
Konuşma Psikolojisi	Ön Test	65	8,40	Orta	2,28	64	17,71	,000*
	Son Test	65	5,75	Düşük	1,82			

*p<.05

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık öğretmeni adaylarının konuşma kaygısı ölçeğinden aldıkları son test puanları ($\bar{X}=49,07$) ön test puanlarından ($\bar{X}=57,75$) daha düşüktür. Genel konuşma kaygısı bakımından ön test ve son test puanları arasında anlamlı farklılık vardır [$t_{(64)}= 4,36$; $p<,05$]. Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık öğretmeni adaylarının, ölçeğin “Çevre Odaklı Kaygı” ve “Konuşma Psikolojisi” alt boyutlarına yönelik ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunurken; “Konuşmacı Odaklı Kaygı” alt boyutuna yönelik ön test-son test puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmemiştir. Bu bulgulara göre Sözlü Anlatım dersi uygulamalarının Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık öğretmeni adaylarının genel konuşma kaygısının yanı sıra çevre odaklı kaygı ve konuşma psikolojisi alt boyutlarına yönelik kaygı bakımından olumlu etkisinin olduğu söylenebilir.

Fen Bilgisi Öğretmeni adaylarının konuşma kaygısı ölçeğinden aldıkları ön test ve son test puanları arasında yapılan karşılaştırma sonuçları Tablo 13'te gösterilmiştir.

Tablo 13. Fen Bilgisi Öğretmeni Adaylarının Ön Test ve Son Test Puanlarının Karşılaştırılması

Boyut	Test Türü	N	\bar{X}	Kaygı Düzeyi	S	Sd	t	P
Genel Konuşma Kaygısı	Ön Test	64	65,00	Orta	6,87	63	9,32	,000*
	Son Test	64	50,90	Orta	11,22			
Konuşmacı Odaklı Kaygı	Ön Test	64	34,60	Orta	6,09	63	3,36	,001*
	Son Test	64	29,71	Orta	11,18			
Çevre Odaklı Kaygı	Ön Test	64	20,68	Orta	3,74	63	43,80	,000*
	Son Test	64	14,42	Orta	3,62			
Konuşma Psikolojisi	Ön Test	64	9,70	Orta	2,32	63	77,78	,000*
	Son Test	64	6,76	Düşük	2,19			

*p<.05

Fen Bilgisi Öğretmeni adaylarının konuşma kaygısı ölçeğinden aldıkları ön test ($\bar{X}=65,00$) ve son test puanları ($\bar{X}=50,90$) adayların konuşma kaygılarının *orta* düzeyde olduğunu göstermektedir. Ancak genel konuşma kaygısı ön test ve son test puanları arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır [$t_{(63)}= 9,32$; $p<,05$]. Tablo 13'te Fen Bilgisi Öğretmeni adaylarının ölçeğin alt boyutlarına yönelik ön test ve son test puanları arasında da son test lehine anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Buna göre Sözlü Anlatım dersi uygulamalarının araştırmaya katılan diğer öğretmen adaylarında olduğu gibi Fen Bilgisi öğretmeni adaylarının da konuşmaya yönelik kaygılarının azalmasında etkili olduğu söylenebilir.

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Sözlü Anlatım dersindeki uygulamaların öğretmen adaylarının konuşma kaygıları üzerinde etkisi olup olmadığını inceleyen bu araştırmanın sonuçları iki ana başlık altında toplanmıştır. Öncelikle öğretmen adaylarının kendi konuşma becerileriyle ilgili görüşlerini yansıtan sonuçlar aşağıda sıralanmıştır:

1- Sözlü Anlatım dersinden *önce* öğretmen adaylarının %51'i düşüncelerini yazılı olarak ifade etmeyi tercih ederken; Sözlü Anlatım dersinden *sonra* adayların %61'i düşüncelerini sözlü olarak ifade etmeyi tercih ettiklerini belirtmiştir. Sözlü Anlatım dersinden sonra öğretmen adaylarının düşüncelerini sözlü olarak anlatma tercihlerinin arttığı düşünülebilir. İnsanların düşüncelerini nasıl paylaştıkları ve aktardıklarına tercihleri aldıkları eğitim, dil becerileri ve yetenekleri, sosyal konumları, ekonomik ve kültürel imkânlara ve fırsatlara göre farklılık gösterebilir.

2- Sözlü Anlatım dersinden *önce* öğretmen adaylarının % 47'si; Sözlü Anlatım dersinden *sonra* ise % 64'ü Türkçeyi doğru ve akıcı olarak konuştuğunu düşünmektedir. Öğretmen adaylarının Türkçeyi kullanma biçimlerine yönelik görüşlerinin genel olarak olumlu bir yöne kaydığı gözlenmiştir.

3- Sözlü Anlatım dersinden *önce* öğretmen adaylarının %32'si; Sözlü Anlatım dersinden *sonra* ise adayların %68'i bir topluluk karşısında konuşma yapmak istediğini belirtmiştir. Bir insanın topluluk karşısında konuşma yapma isteği pek çok sebepten etkilenebilir. Konuşma yapılacak grubun özellikleri, konu, psikolojik hazır oluş, yaş, eğitim durumu, bilgi düzeyi ve sosyal konum bunlardan bazılarıdır. Bunun sebebinin anlaşılması için katılımcılar ile sebepleri sorgulayan

derinlemesine görüşmeler yapılarak irdelenebilir. Pek çok insanın mesleği ve yaşam tarzı gereği bir topluluk karşısında konuşma yapmasını gerektirecek bir durum olmayabilir. Katılımcıların öğretmen adayı olması böyle bir sorgulamayı gerekli kılmıştır.

Ayan, Katrancı ve Melanlıoğlu (2014) tarafından yapılan araştırmaya göre öğretmen adayları Türkçeyi kullanırken en çok zorlandıkları dil becerisinin konuşma olduğunu belirtmişlerdir. Akkaya'nın (2012) yaptığı araştırmada öğretmen adayları en çok yaşadıkları konuşma problemleri olarak şunları saymışlardır: Ses, ton, vurgu, telaffuz yanlışları; psikolojik (topluluk karşısında konuşamama, birebir ilişkilerde konuşamama), konuşma duraksaması, dil bilgisi kurallarını uygulayamama, bilgi eksikliği, konuşmaya odaklanamama, fiziksel nedenlerle toplumsal engellerden kaynaklanan sorunlar. Arslan (2012) tarafından 500 üniversite öğrencisi ile yapılan araştırmada üniversite öğrencilerinin topluluk karşısında konuşmayla ilgili görüşleri alınmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre üniversite öğrencileri sınıfta çoğunlukla başarılı öğrencilere söz verilmesi, topluluk karşısında konuşma etkinliklerinin resmî bayramlardaki birkaç konuşmadan ibaret olması, sınıfların kalabalık olması, öğrencilere yeterince söz hakkı verilmemesi ve öğrencilerin öğretmenlerin tepkisinden çekinmeleri, merkezi sınavlara odaklanıldığı için konuşma becerisinin ihmal edilmesi gibi bazı sebeplerden dolayı, eğitim kurumlarının bu beceriyi yeterince geliştiremediğini düşünmektedirler. Bu konuyla ilgili olarak Sevim ve Varışoğlu (2012) tarafından yapılan başka bir araştırmada ise, öğretmen adayları konuşma becerilerinde en çok yaşadıkları sorunları şöyle belirtmişlerdir: Diksiyon bozukluğu ve ağız özellikleriyle konuşma, etkisiz konuşma, anlatım bozukluğu, söz dağarcığının zayıflığı, doğru

model olamama, az okuma, argo konuşma, yabancı kelimelerle konuşma, beden dilini kullanamama, konuşma kaygısı, özgüven eksikliği gibi tutum ve davranışlar. Bu sonuçlar ışığında genel olarak öğretmen adaylarının kendi konuşma tarz ve durumlarıyla ilgili olumsuz bir görüşe sahip oldukları düşünülebilir.

Araştırmanın öğretmen adaylarının konuşma kaygı düzeylerine ilişkin sonuçları şunlardır:

1-Kız ve erkek öğretmen adaylarının ÖAYKKÖ'nden aldıkları ön test puanları arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık yoktur. Hem kız hem de erkek öğretmen adaylarının konuşma kaygılarının *orta* düzeyde olduğu anlaşılmıştır. ÖAYKKÖ'nden alınan son test puanları arasında istatistiksel bakımdan kızların lehine anlamlı bir farklılık olduğu; Sözlü Anlatım dersi uygulamalarından sonra öğretmen adaylarının konuşmaya yönelik kaygı düzeyinin azaldığı tespit edilmiştir. Benzer bir başka araştırma Suroğlu Sofu (2012) tarafından yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmen adaylarının konuşma kaygı düzeyleri arasında cinsiyete göre anlamlı farklılık olduğu, kızların konuşma kaygı düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olduğu anlaşılmıştır. Her iki araştırmanın cinsiyete yönelik bulguları tutarlılık göstermektedir.

2- Öğretmen adaylarının ÖAYKKÖ'ndan aldıkları ön test puanlarına göre konuşma kaygı düzeylerinin *orta*; son test puanlarına göre konuşma kaygı düzeylerinin ise *düşük* olduğu belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının genel konuşma kaygısı ön test ve son test puanları arasında son test lehine anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

3- Araştırma kapsamında Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri, Okul Öncesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ile Fen Bilgisi

Öğretmeni adaylarının konuşma kaygı düzeyleri incelenmiştir. Son test puanları karşılaştırıldığında Okul Öncesi Öğretmeni adaylarının konuşma kaygı düzeylerinin diğer programlardaki öğretmen adaylarına göre daha düşük olduğu belirlenmiştir. Temiz (2013)'in yaptığı araştırmada Türkçe Öğretmen adaylarının konuşma kaygılarının Müzik öğretmeni adaylarına göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlardan hareketle konuşma kaygısının farklı gruplarda farklı özellikler gösterebileceği sonucu çıkarılabilir. Bunun için öğretmen adaylarının konuşma kaygı düzeylerini etkileyen nedenlerin derinlemesine incelenmesi, adaylarla bireysel görüşmeler yapılması, konuşma kaygısının sosyolojik ve psikolojik sebeplerini ortaya çıkarabilecek araştırmaların gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Başaran ve Erdem (2009) tarafından yapılan araştırmada Türkçe ve Sınıf Öğretmeni adayları üniversite eğitimi almanın güzel konuşma becerisini olumlu yönde etkilediğini ancak üniversitede verilen Sözlü Anlatım dersinin bu becerinin gelişmesinde yetersiz kaldığını belirtmişlerdir. Ayan, Katrancı ve Melanlıoğlu'nun (2014) yaptığı benzer bir araştırmada da çalışmaya katılan öğretmen adaylarından yaklaşık yarısının Sözlü Anlatım dersinin Türkçeyi kullanma becerisini geliştirmek için etkili olmadığı görüşünde oldukları belirlenmiştir. Bu durum Sözlü Anlatım dersinin sadece teorik olarak işlenmesinden kaynaklanabilir. Sözlü Anlatım dersi uygulama saati olmayan bir derstir. Konuşma becerisinin, öğretmen adayları için önemi göz önüne alınarak Sözlü Anlatım dersine uygulama saati eklenebilir.

Araştırmanın sonuçları Sözlü Anlatım dersindeki uygulamaların, öğretmen adaylarının konuşma kaygılarının azalmasına katkı sağladığını göstermektedir. Aykaç ve Çetinkaya'nın (2013) yaptığı araştırmada

yaratıcı drama etkinliklerinin öğretmen adaylarının konuşma becerilerini geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının konuşma kaygısını azaltmaya yönelik farklı yöntemlerin kullanıldığı ya da öğretmenlik eğitimi boyunca alınan diğer derslerin konuşma kaygısını ve sözlü anlatım becerilerini nasıl etkilediğini belirlemeye yönelik araştırmalar yapılabilir.

Öğretmen adayları meslekleri gereği her zaman konuşma becerisini kullanacakları için varsa konuşmayla ilgili problemlerini bir an önce çözmek için yollarını aramalıdır. Bu nedenle konuşmaya, özellikle de topluluk önünde konuşmaya yönelik kaygı düzeyi yüksek olan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine başlamadan önce bir uzmandan yardım almaları uygun olabilir. “Okul Deneyimi” ve “Öğretmenlik Uygulaması” derslerindeki uygulamalar, öğretmen adaylarının sözlü anlatım becerilerini geliştirmeleri ve konuşma kaygılarını azaltmaları için bir fırsat olarak değerlendirilmelidir. Konuşulan konuyla ilgili bilgi eksiklikleri giderilmelidir. Örneğin anlatılacak dersin içeriği, programı ve kullanılacak yöntemler iyi bilinmeli, gerekirse önceden hazırlık yapılmalıdır. Üzerinde konuşulan konuyla ilgili bilgi düzeyi, kavramlara hâkimiyet ve bunları yerinde kullanabilme yapılan konuşmanın etkisini artırır. Kelime hazinesini geliştirmek için iyi bir okuyucu ve dinleyici olmak gerekir.

KAYNAKÇA

- Akkaya, A. (2012). Öğretmen Adaylarının Konuşma Sorunlarına İlişkin Görüşleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(20), 405-420.
- Arı, G. (2008). Konuşma öğretimi. Edt. C. Yıldız. Türkçe Öğretimi içinde (s.155-179) (2. Baskı) Ankara: Pegem Akademi.
- Arslan, A. (2012). Üniversite öğrencilerinin “topluluk karşısında konuşma” ile ilgili görüşleri (Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi)

- Örneği) *Turkish Studies*,7(3), 221-231. [Online]: www.turkishstudies.net/Makaleler/288505601_14Arslan%20Aki_f_S-221-231.pdf adresinden 18 Eylül 2014 tarihinde indirilmiştir.
- Ayan, S.,Katrancı, M., Melanlıoğlu, D. (2014). Awareness level of teacher candidates' in terms of their Turkish language sufficiency: A qualitative research. *International Journal Of Academic Research Part B*, 6(29), 137-143.
- Aykaç, M., Çetinkaya, G. (2013). Yaratıcı drama etkinliklerinin Türkçe öğretmen adaylarının konuşma becerilerine etkisi. *Turkish Studies*, 8(9), 671-682. [Online]: http://www.turkishstudies.net/Makaleler/1679127488_047Ayka%C3%A7Murtaza-vd-671-682.pdf adresinden 09 Ağustos 2014 tarihinde indirilmiştir.
- Başaran, M., Erdem, İ. (2009). Öğretmen adaylarının güzel konuşma becerisi ile ilgili görüşleri üzerine bir araştırma. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(3), 743-754.
- Beyreli, L., Çetindağ, Z., Celepoğlu, A. (2012). *Yazılı ve sözlü anlatım* (7. Baskı) Ankara: Pegem Akademi.
- Bodie, G. D. (2010). A racing heart, rattling knees, and ruminative thoughts: Defining, explaini”ng, and treating public speaking anxiety. *Communication Education*, 59(1), 70-105. [Online]: <http://dx.doi.org/10.1080/03634520903443849> adresinden 07 Eylül 2014 tarihinde indirilmiştir.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik*. Çev. İ. D. Erguvan Sarıoğlu. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Calp, M. (2010). *Özel eğitim alanı olarak Türkçe öğretimi*. (4. Baskı) Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Cüceloğlu, D. (2000). *İnsan ve davranışı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Doğan, Y. (2009). Konuşma becerisinin geliştirilmesine yönelik etkinlik önerileri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. 7(1), 185-204.
- Güneş, F. (2013). *Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller*. (1. Baskı) Ankara: Pegem Akademi.
- İşcan, A.(2013a). Diksiyon, ses bilgisi ve ses eğitimi. *Konuşma Eğitimi* Ed. A.Kılınç, A. Şahin (2.baskı) içinde (59-118). Ankara: Pegem Akademi

- İşcan, A. (2013b). İletişim, konuşma ve konuşmayla ilgili temel kavramlar. *Konuşma Eğitimi* Ed. A.Kılınç, A. Şahin (2.baskı) içinde (1-27). Ankara: Pegem Akademi.
- Karakaya, İ., Ülper, H. (2011). Yazma kaygısı ölçeğinin geliştirilmesi ve yazma kaygısının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 11(2), 691-707. [Online]:
www.edam.com.tr/kuyeb/pdf/tr/34d378c8b7c67b08105f19dd76bda4aayaTAM.pdf adresinden 25 Temmuz 2014 tarihinde indirilmiştir.
- Köse, E. (2013). Bilimsel araştırma modelleri. Ed. Remzi Kıncal. *Bilimsel Araştırma Yöntemleri içinde (99-123)* (2. Baskı) Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Melanlıoğlu, D. (2013). Ortaokul öğrencileri için dinleme kaygısı ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı*, 6(11) [Online]:
http://www.adyusb.com/Makaleler/1826895364_Melanl%C4%B1o%C4%9Flu.pdf adresinden 15 Temmuz 2014 tarihinde indirilmiştir.
- Özbay, M. (2005). Anadili eğitiminde konuşma becerisini geliştirme teknikleri. *Journal Of Quafqaz University*, 16, Fall, 177-184. [Online]:
http://journal.qu.edu.az/article_pdf/1037_486.pdf adresinden 14 Mayıs 2014 tarihinde indirilmiştir.
- Özdal, F., Aral, N. (2005). Baba yoksunu olan ve anne-babası ile yaşayan çocukların kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 255-267.
- Sallabaş, M. E. (2012). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma kaygılarının değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 7(3), 2199-2218. [Online]:
http://turkishstudies.net/Makaleler/1829740418_121Sallaba%C5%9F%20Muhammed%20Eyy%C3%BCp_S-2199-2218.pdf adresinden 10 Eylül tarihinde indirilmiştir.
- Sevim, O. (2012). Öğretmen adaylarına yönelik konuşma kaygısı ölçeği: Bir geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Turkish Studies*, 7(2), 927-937. [Online]:

http://turkishstudies.net/Makaleler/1761288067_58_sevimo%C4%9Fuzhan_927-937.pdf adresinden 20 Kasım 2012 tarihinde indirilmiştir.

- Sevim, O., Varışoğlu, B. (2012). Öğretmen adaylarının temel dil becerilerinde yaşanan sorunlarla ilgili düşünceleri: Atatürk üniversitesi örneği. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 11(4), 1042-1057. [Online]: <http://jss.gantep.edu.tr> adresinden 22 Nisan 2014 tarihinde indirilmiştir.
- Suroğlu Sofu, M. (2012). *Öğretmen adaylarının konuşma kaygı düzeyleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Tekin, H. (2000). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Tekindal, S. (2009). *Duyuşsal Özelliklerin Ölçülmesi İçin Araç Oluşturma*. (2. Baskı).Ankara: Pegem Akademi
- Temiz, E. (2013). Speech anxiety of music and Turkish language teacher candidates. *Journal Of Educational And Instructional Studies In The World*, 3(2), 101-105. [Online]: www.wjeis.org/FileUpload/ds217232/File/15_a_ebru_temiz.pdf adresinden 15 Ağustos 2014 tarihinde indirilmiştir.
- Ünalın, Ş. (2006). *Türkçe Öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yaman, H., Suroğlu Sofu, M. (2013). Öğretmen Adaylarına Yönelik Konuşma Kaygısı Ölçeğinin Geliştirilmesi. *TSA Dergisi*, 17(3), 41-50.